

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 96.

V Ljubljani, sreda 28. aprila 1926.

Leto I.

Svoboda in delo.

Svoboda je krasna beseda. V zgodovini se je vedno mnogo rabila, menda pa nikdar toliko kot v naših časih. Zaraditega bi bilo misliti, da so si vsaj tisti ljudje, ki jo največ izrekajo, na jasnem, kaj je početi s tem pojmom. Če bi se svoboda samo opevala, bi nam ne bilo treba si beliti glave z njo, zakaj pesnik ima tudi svobodo, da pretirava, da nadomešča kruto resnico s fantazijami, ter da rabi pojme in besede po svojih umetniških besedah. A ti dočim so ravno najboljši pesniki prenehali tjavendan deklarirati o svobodi in jo rabiti za opajanje namesto alkohola, je v politični agitaciji in v gospodarskem življenju »svoboda« še vedno med najbolj priljubljenimi gesli in ravno tukaj, kjer bi bilo treba najtreznejšega mišljenja, se ljudstvo najbolj narkotizira z besedami: Svoboda se na eni strani prav tako zlorablja, kakor na drugi »nadzemeljske« skrivnosti. Kljub navideznemu najskrajnejšemu nasprotju pa je vendar oboje zelo sorodno: Oboje špekulira z najglobokim ljudskim hrepenjem, nezavedno, a vedno plamtečo, ne iz razsodnosti, temveč iz čustva izvirajočo željo po najvišji sreči. Svoboda je en izraz take zvrhane sreče, nebeska blaženost pa drugi.

Pustimo »življenje onkraj groba«, o katerem ne more živ krist povedati nič gotovega in s katerim nima politika nobenega naravnega stika. Kaj je svoboda? Ali je svoboda sama po sebi politično načelo? Ali more biti svoboda temelj ali cilj politike?

Priznavamo, da so to »sumljiva« vprašanja. Človek zadane ob njih kaj lahko očitanje, da je nazadnjak, sovražnik svobode, absolutist in kdo ve kaj še. Ali čisto »slučajno« so postali največji reakcionarji, absolutisti in zatiralci svobode fisti, ki so največ govorili o svobodi ter vedno razvijali zastavo svobode. Proti »svobodnjakom« se mora svoboda danes ravno tako braniti, kakor proti pravim nazadnjakom in tiranom.

Svoboda ni nič absolutnega. Absolutne svobode ni. Nikjer je ni, ne v vesoljstvu, ne v materialnem in ne v duševnem življenju. Povsod je odvisnost. Svetovi in svetovni sistemi so odvisni drug od drugega, vsi vzajemno. Zemlja je odvisna od velikega solca in od male lune. Vagabund komet, ki se klati po neizmernosti svetovja, ni niti trenutek prost; a kakor je sam odvisen od tisočeri teles, s katerimi ima oddaljene ali pa intimnejše stike, tako so v manjši meri odvisni od njega ne le neznatni meteori, ki jih spotoma požira, ampak tudi veliki svetovni magnati, ki jih srečava.

Vsestranska odvisnost sega od največjega do najmanjšega. Do skrajne meje človeške zmožnosti jo zasledujejo teleskopi, spektralna analiza in računi v velikosti. Nekod med skrajnimi konci neskončnosti pa je človek in njegov rod. Del brezmejnega sveta je in že zato, ker je del, je tudi on odvisen. Zakoni, ki ravnajo sukanje zemlje in Martovo pot, ki silijo solnce, da sveti in luno, da nam kaže vsako noč drugo lice, zakoni, po katerih so nastala svetovja in po katerih minevajo, so obudili tudi človeka in ga napravili takega kakršen je. Nikakršne svobode ni bilo tu. Brez svoje volje je prišel na svet; sprejeti je moral tisto telo, katero je dobil; možgani in živeci, in sluh in duh — vse mu je bilo dodeljeno brez njegovega hotenja in brez njegove izbire. Stalni zakoni so uredili zemljo, njegov dom, tla pod njegovimi nogami in streho nad njegovo glavo; in kakor

so po stalnih zakonih ustvarjeni drugi ljudje in urejeni njih pogoji, tako je določena odvisnost vseh od prirode in vseh med seboj.

Ali človek, ki zalezuje s svojim študijem za naše smisle največja in najoddaljenejša solca ter za naše oči najmanjše, z drobnogledom komaj vidne živalce, njih gibanje, njih pogoje, njih vzajemnost, človek, ki je dolga stoletja smatral sebe za središče in namen sveta, je posvetil razmeroma najmanj paznosti spoznavanju samega sebe, svojega življenja, njegovih pogojev in zakonov. A kar je znanost vendarle spoznala, je v važnih delih še neuporabljeno, na škodo človeškega rodu in njegove sreče.

Priroda, ki je dala človeku dar misli in spoznavanja in nad vse važni dar dela, mu je razkrila tisočere skrivnosti in razodela neštete svoje postave. In kakor je napravila iz njega svoj stvor, ki se mora neizogibno ravnati po njenih zakonih, mu je dala v njegovem okviru svobodo, da obrača sebi v prid vse, kar more doseči. Majhna je ta svoboda in vendar velika. Ena najvažnejših njenih lastnosti pa je ta, da se spreminja. Lahko je manjša in večja. Človek, ki je živel pred štiristisoč leti in ni poznal lastnosti apna, lana, železa, ni bil izdaleč tako svoboden kakor Grk, ki je znal izdelovati obleko in zidati hiše, oboroževati se z mečem in lokom, voziti se po suhem z vozom in po morju z ladjo. Ali daleč zaostaja njegova svoboda za svobodo sedanjega človeka, ki je spravil tisočere tehnične pripomočke v svojo službo, okrajšal vse daljave, iznašel nova sredstva za svoje potrebe, omogočil izmenjavanje blaga preko vse zemlje, podaljšal svoj vid, shranil svoj glas za potomce in se dvignil v zrak.

Poraba prirodnih bogastev in poraba večnih zakonov v prid človeštva se imenuje delo.

Absolutne svobode ni. Človek nima svobode, da bi ostal embryo in nima svobode, da bi ostal večno živ. Izmed rojstva in smrti je tisoč odvisnosti. Ali če jih ne more odpraviti, jih lahko ublažuje, rahlja in olajšuje. Pogoj človeške svobode, tiste svobode, ki je mogoča, je delo.

Ali tudi delo ni svoboda sama po sebi. Tudi za delo veljajo zakoni. Deloma so nam nedosežni, deloma so dani človeku v oblast. Da mu prinesejo največjo korist, jih mora spoznanje porabiti. Ker so zakoni dela ogromnemu številu ljudi še vedno večja uganika kakor potovanje meteornih rojev ali pa življenje infuzorij, je človeško delo unarhično. Čim bolj se delo prilagodi svojim zakonom, tem uspešnejše bo; njegove težave se zmanjšajo, njegovi uspehi povečajo. Nele z novimi in boljšimi sredstvi, temveč tudi z organizacijo dela se zmanjšuje človeška odvisnost, to se pravi: Se povečava njegova svoboda.

Organizacija dela je cilj in naloga socializma. Politika svobode je socialistična politika.

POGOJI FRANCIJE ZA MIR V MAROKU.

Pariz, 27. aprila. Francoska delegacija je od vlade pooblaščen, da prične v Adži pogajanja z delegati Rifa. Španska bo vsekakor na to tudi pristala. Vojaške zahteve so sledeče: izmenjava ujetnikov, definitivno zasedenje strateških točk, razorožitev posameznih plemen in rodov in upostavitve mešane policije. Političnega značaja pa so zahteve: priznanje sultana in pa odstranitev Abd el Krima.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne
Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petna enostolpna vrsta 2/25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Vlada se krha in sproti krpa.

PASIĆ KONVERTIT. — PRIBIČEVIČ SPOZNAVALEC. — RADIĆ SE UKLANJA. — UZUNOVIČ UPA.

Belgrad, 28. aprila. Grešnik je grešniku grehe očital, Pašić je formalno za enkrat izigral Ljubo Jovanovića. Očital mu je zvezo s federalisti, dasi je nedavno v pismu Vesniću leta 1920. sam smatral rešitev v federalizmu, naglašajoč v pismu, da lahko država sprejme tudi federativni temelj, da se na plemenski osnovi obrazuje srbska, hrvatska in slovenska grupa. Tako je torej sodil Pašić takrat, danes pa preganja Jovanovića federalizem. Dosegel je svoje, Jovanović je iz stranke izključen, čeprav večina radikalov, zlasti radikalnih poslancev izjavlja, da je sklep glavnega odbora nekompetenten. Pašić se pa tega sicer nič kaj ne veseli, veseli ga pa skesanost Pribičevića, ki se ponuja v Pašićevo eventualno vlado in obe-

ta celo, da njegovi pristaši vstopijo v radikalno stranko. Radić vse to lepo opazuje in direktno in tudi indirektno podpira Uzunovića, čeprav bi rad podprl tudi Pašića. Popustljiv je in odpuščen obeta Šuperini in Nikiću in celo pristal je na to, da ostaneta v novi vladi oba. Uzunović bi rad pritegnil k sebi radićevce še bolj intenzivno, ker upa, da bo mogoče na ta način ustvariti parlamentarno vlado, rešiti radikalno stranko in v bratski slogi delati z Radićem za blagor države. Demisijo sedanje vlade je pričakovati v najkrajšem. Zdi se, da ostanejo prizadevanja Pribičevića brezuspešna in da se tudi Pašić ne bo spuščal v borbo, dokler se definitivno ne reši Jovanović-Pašićev spor v korist tega ali onega.

RADIKALI SE POVSD CEPIJO.

Zagreb, 28. aprila. Zadnje glasovanje zagrebških radikalnih delegatov pri glavni odborovi seji v sporu Jovanović-Pašić je izzvalo pri zagrebških radikalih ogorčenje, to zato, ker so glasovali za Pašića. Jovanovićeve pristaši nameravajo ustanoviti svojo organizacijo. Torej tako kot v Sloveniji, ko se vsi trdi delegatje med seboj koljejo. Zdi se, da je enako tudi v drugih mestnih organizacijah radikalne stranke.

VETER V GOSTILNIŠKEM VRTU.

Chemnitz, 28. aprila. Pri zadnjem viharju je vetrov vrtinec sredi nekega gostilniškega vrta dvignil v zrak vso gostilniško opremo višje kot so bile sosedne hiše in jo popolnoma razbil. Seveda je ta redki pojav povzročil med prebivalstvom veliko zanimanja.

VOLITVE V ROMUNIJU.

Bukarešta, 27. aprila. V Romuniji se je že dolgo pletlo in krčilo za krizo se je vrstila, kot v Jugoslaviji. Končno je kralj podpisal dekret za nove volitve. Volitve v poslansko zbornico se vrše 25. maja, volitve v senat pa 28. maja. Parlament začne delovati 28. julija. Pri volitvah pričakujejo baje razočarani za vladno stranko. Narodne manjšine se gibljejo z vso silo in hočejo na vsak način priti do odločilne besede v vladi, ker dosedaj niso mogle izvajati svojih zahtev.

AVARESCU HOČE UTRDITI SVOJ POLOŽAJ Z NARODNIMI MANJŠINAMI.

Bukarešta, 27. aprila. Da utrdi Avarescu svoj položaj in da pri prihodnjih državnozbornskih volitvah prodre, je dal narodnim manjšinam, zlasti Bolgarom, Nemcem in Madžarom obsežne koncesije. Le z Judi se ni mogel pogoditi. Vse kaže, da bo Avarescu na ta način zmagal samo, če bo mogel uresničiti svoje dalekosežne obljube in zagotovila.

PREMOGOVNA KRIZA V ANGLIJI.

London, 27. aprila. Premogovna kriza v Angliji je zavzela nove dimenzije. Deputacija podjetnikov se je zglasila pri ministrskem predsedniku Baldwinu, da mu razloži in objasni svoje predloge. Eksekutiva rudarjev je imela svojo sejo in soglasje je še vedno neskaljeno, tako, da je popolnoma sigurno, ali da kapitulirajo podjetniki, ali pa da izbruhne stavka, kot je svet še ni videl.

MUSSOLINIJEVA SVOBODA.

Rim, 28. aprila. Kakor poroča „Popolo di Roma“, so aretirali v Milanu bivšega izdajatelja „Avantija“ Petra Nennija, ker ga je vodja nacionalne milice obdolžil, da hrani v svojem stanovanju velike množine hujskajočih brošur in knjig.

TURČIJA MOBILIZIRA.

Pariz, 28. aprila. Iz Carigrada poročajo, da Turčija še vedno pošilja vojaške transporte v Smirno in Adano. Razume se, da so odpravili v te kraje tudi velike množine orožja in municije.

RADIĆEVCI DEMENTIRAJU.

Belgrad, 28. aprila. Osebni spori med radićevci so bili znani in tudi precej ostri, ali radićevci se znajo pobotati. Nikić in Šuperina sta zopet pristala na pristop v Radićev klub. Sedaj trde, da se sploh nikdar sprli niso.

LAVINE V GRAUBÜNDNU.

Münster, 28. aprila. Vsled dolgotrajnega deževja je pridrla v Graubünden velika lavina, ki je pokopala in porušila trinaest gospodarskih poslopij in opustošila tudi precej rodovitne zemlje. Prebivalci so se vsi rešili in ni bilo nobenih človeških žrtev.

NEMIRI V INDIJI.

Allahabad, 26. aprila. V Kalkuti so trajali ves dan nemiri, pri katerih je bilo 12 oseb ubitih in 85 ranjenih. Nemiri so razpredeni po vsej severni Indiji ter so očitno predznak večje vstaje. Boji se vrše med Indijci in Mohamedanci. V Kalkuti je vstavljen ves promet.

PRESELJEVANJE DELAVCEV V RUSIJO.

Dunaj, 27. aprila. Iz nemške Avstrije se je zadnji čas izselilo večje število izvezanih delavcev; prvega maja jih odpotuje zopet 36 z ženami in otroci. Delavci dobivajo potniško podporo od zveze in od delavske zbornice.

OROŽJE ZA IRSKO.

Cork, 28. aprila. Carinski uradniki so zadržali potniški parnik „Adriatic“, na katerem so se nahajala številna pisma in velike denarne vsote. Zatrjujejo, da so bila pisma naslovljena po večini na pristaše republikanske stranke in se nanašajo na pošiljatev municije in orožja na Irsko.

Delavsko gibanje v vzhodni Indiji.

V Georgetownu, v angleški Gujani se je vršila prva vzhodno-indijska delavska konferenca, ki so jo sklicale tamošnje delavske organizacije. Zastopnik angleške Gujane, sodr. Critchlow, je že na zadnjem kongresu angleške delavske stranke izrazil željo, da bi bilo na tem kongresu zastopano tudi angleško delavstvo. Angleške organizacije so tudi poslale na kongres svojega zastopnika. Je vsekakor razveseljav pojava, da se socijalistična misel in delavske razredne organizacije širijo tudi v daljni kolonijalni Indiji, v krajih, kjer je nevednost ljudstva, beda in nasilje evropskega imperializma vzdrževalo ekonomski, kulturni in socialni razvoj. Socijalistična ideja prodira v vse kraje sveta, združuje zmagovalno vse narode in vsa plemena.

Ameriški kapitalisti osvajaajo Evropo.

Zadnjič so ameriški dnevniki prinesli odločitev Trockijevega govora v Moskvi, ki je med drugim rekel, da postane Evropa kmalu kolonija Združenih držav. Ameriški kapitalistični listi so komentirali govor z običajnimi zasmehujočimi frazami. Nato so pa prinesli izjavo predsednika National City banke v New Yorku in enega največjih bankirjev v Združenih državah.

Rekel je: Pet štadijev spremlja pot Evrope k normalnosti. Prvi štadij je, da vlada dobi kontrolno nad ljudstvom; drugi štadij: ureditev odplačevanja dolgov; tretji štadij: uravnovešanje budgeta; četrty štadij: stabiliziranje valute; peti štadij pa reorganiziranje industrij k novim smerem. — Nemčija je že prešla vse prve štadije in zdaj se nahaja v petem. Italija je zelo napredovala s svojim programom in Anglija je tudi že v petem štadiju. Evropa dobiva precej pomoči iz Združenih držav. Ameriške korporacije grade svoje tovarne v Evropi in ameriški kapitalisti kupujejo delnice evropskih industrij in bank.

Macdonald o Zvezi narodov.

Ramsay Macdonald, bivši premier prve delavske vlade v Angliji, je v nekem svojem govoru rekel, da je angleška diplomatija doživela v Ženevi enega svojih največjih polomov. Nato je dejal: „Dvomim, če liga narodov ostane pri življenju.“

Macdonald je nadaljeval: Liga narodov je na smrtni postelji. Krizo ni zakrivila Brazilija, ki ni hotela glasovati za Nemčijo, pač pa pet ali šest političarjev, ki so pozabili na Ligo in poskušali ustaviti triumvirat.

Prva znamenja, da se Južna in Centralna Amerika izključuje iz lige narodov, so že tu. Angleški kolonijalni minister Amery je izjavil v javnem govoru, da bo Liga narodov boljše čutila svojo odgovornost, ako

se omeji le na Evropo. „Narodi Južne in Srednje Evrope bodo na boljšem, če bodo sami odločevali o svojih zadevah v svoji lastni ligi.“

Iz diplomatičnih virov pa javljajo, da se Francija, Anglija in Japonska — Italija je vsekakor zraven — ogrevajo za organiziranje novega sveta Zveze narodov, ki bo imel dva oddelka. Višji oddelek ali nadsvet naj obstoji iz zastopnikov Velike Britanije, Francije, Italije, Nemčije in Japonske z rezerviranim sedežem za Združene države in Rusijo; nižji oddelek naj pa vključuje manjše države, ki se med seboj menjajo v zastopstvu.

Na ta način bi velesile obdržale kontrolno v Ligi narodov in preprečile, da se manjše države vtikajo v njihove posle. Iz tega je pa tudi razvidno, da utegne biti jensensko zasedanje Zveze narodov za evropski mir še bolj fatalno kot letošnje pomladansko zasedanje.

Čitateljem in naročnikom!

Konzorcij »Delavske Politike« je ustanovil dnevnik »Delavsko Politiko«, da podpre z vsjo močjo pojavljajoča se stremjenja po enotnosti v delavskem pokretu.

Volitve v Delavsko zbornico in občinske volitve v največji delavski občini, v Trbovljah, so pokazale, kakšne uspehe rodi edinstvo v delavskih vrstah.

Namen »Delavske Politike« je dosežen.

Konzorcij je hotel te pokazati razcepjenemu in več ali manj zapeljane delavstvu, da je rešitev delavskega razreda edinole v njegovih sklenjenih in discipliniranih vrstah.

Na seji dne 15. aprila t. l. je konzorcij »Delavske Politike« sklenil izročiti »Delavsko Politiko« v last in upravo Socijalistični Stranki Jugoslavije, pokrajinskemu odboru za Slovenijo, ki bo izdajal od 1. maja dalje »Delavsko Politiko« v smislu svojih sklepov.

Konzorcij »Delavske Politike« se s tem poslovlja od čitateljev, naročnikov in prijateljev »Delavske Politike« zahvaljujoč se vsem, ki so kakorkoli pomagali pri njegovem delu in njegovi nameri.

Mariborska mestna hranilnica in klerikalci.

Maribor, 27. aprila.

Klerikalci imajo dobre lastnosti, katere jih posebno karakterizirajo, in sicer: da se laži ravno tako z lahkoto poslužujejo kot resnice, če si s poslednjo ne morejo pomagati in, da so konsekventno osebni. Nikoli se ne bojujejo proti strankam kot takim, ampak vedno proti osebam, ki gotove stranke v javnih korporacijah zastopajo. Tako so

se n. pr. klerikalci pri zadnjih mariborskih občinskih volitvah bojevali, na mesto proti socijalistom oziroma proti socijalistični stranki in njenemu programu, izključno proti moji malenkosti, kot da sem jaz stranka in njen program! Enako je sedaj, ko so zabredli v neprijeten položaj glede delnic demokratskega strankarskega podjetja, Mariborske tiskarne d. d., od katere so transferirali večino delnic k mestni hranilnici, ker so baje iste pri slednji bolj varne. Naša tozadevna interpelacija, ki sem jo vložil na obč. seji dne 9. aprila, je gospodo od SLS spravila v majhno zadrego — saj je g. župan izjavil, da mu o zadevi ni nič znano, čemu so se nekateri klerikalni svetniki smejali — zato so šele 23. aprila prinesli v »Slovenec« običajno od konca do kraja zlagano notico, glasom katere sem jaz kriv njihove pogreške, ker so pustili svojim zaveznikom demokratom, da so omenjeno transakcijo delnic nemoteno izvršili. Drzna laž je, kar trde, da bi bili mi socijalisti kedaj glasovali proti njihovemu predlogu v obč. svetu, da se naj predlaga pokrajinski vladi spremembo pravil mariborske mestne hranilnice po vzoru pravil ljubljanske mestne hranilnice. Baš nasprotno je res, da smo ravno mi socijalisti najbolj na to spremembo delali, da se je naš soc. obč. klub, kakor tudi plenum občinskega sveta, ponovno s to stvarjo bavil in se to lahko ugotovi iz raznih sejnih zapisnikov. Glasom II. seje obč. sveta, dne 6. septembra 1921, kakor tudi II. redne tajne seje z dne 7. aprila 1922 je bil predlog za spremembo pravil sprejet, kar se sploh ne bi moglo zgoditi, če bi bili socijalisti nasprotni. Saj so bili edini nasprotniki takrat demokrati, ki so dominirali v mestni hranilnici kot še danes. Takratni pokrajinski vladi je potem bil tozadevni predlog predložen, toda ona ga ni uvaževala, ampak ga je zavrnila. To vedo klerikalci tako dobro, kot mi socijalisti, ampak oni vedoma lažejo v prepričanju, da bo že nekaj ostalo, ker se jim je to žal do sedaj vedno še splačalo.

Klerikalci v omenjeni notici trde: »Socijaldemokratom, posebno g. Bahumu, je seveda natanko znano, da mariborska Mestna hranilnica ni občinska, da glasom pravil nima ne občinski svet ne župan nobenega vpliva na poslovanje hranilnice, ki je popolnoma avtonomna in da občinski svet v hranilničnem odboru nima nobenih zastopnikov, zato so tudi vsa vprašanja socijalistov formalno popolnoma zgrešena!«

Temu nasproti ugotavljam: da ima mestna občina pravo nadzorstva in tudi pravo veta nad poslovanjem tega zavoda. Glasom pravil ne more ta hranilnica neomejeno poslovati, ampak mora v gotovih slučajih mestno občino vprašati, ali sme gotove transakcije izvesti ali ne. Sicer pa ne vem, zakaj bi

mestna občina sploh za ta zavod jamčila z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Torej gospodje, laž je, da nima občina ingerence na poslovanje hranilnice. Če ne bi bilo tako, tedaj ne bi imel obč. svet pravice hranilničnih odborov potrjevati ali odklanjati.

Ko je pri občinskih volitvah l. 1924. zmagal nacionalni blok, si je isti sestavil za Mestno hranilnico sledeči odbor, ki je bil mestnemu občinskemu svetu predložen v seji dne 3. marca 1925 v potrditev: Od demokratov: **Dr. Kukovec, dr. Lipold, dr. Koderman, Weissel, Bureš, Šoštarič, Voglar** (umrl), **Kravos in Majer**. Od klerikalcev: **Dr. Juvan, Osvatič** in dr. Veble. Od nar. socijalcev: **I. Roglič, dr. Jurečko** in **Kvas**. Torej od 16 članov odbora je 9 obč. svetnikov vseli strank nacionalnega bloka. Opozicija nima nobenega zastopnika. Med navedenimi je tudi podžupan.

Kaj je tedaj res, gospodje klerikalci? Ugotavljam še, da so črni gospodje do ustanovitve nac. bloka, hranilnico naravnost strupeno napadali. Sedaj pa molče kot riba in jim je vse prav, kar se tam dela, če tudi imajo le trojico v odboru. Morda je to tudi kupna cena za takozvani »Burgfrieden«, ki se klerosom na drugi strani kompenzira?

Andrej Bahun, obč. svetnik.

Pravijo...

da je v Jugoslaviji precej ministrov, nekateri pravijo, da jih je celo preveč in da je preveč ministrskih kandidatov in pa da ministri prepočasno umirajo. Pravijo celo, da v Jugoslaviji hočejo stari ministri več veljati kot mladi, zlasti pa kot mladi kandidati in ker je sovraštvo med stari ministri in mladimi kandidati precej hudo in ker se konkurencija mladih starih ministrov posmehujejo, je kakor pravijo, sklenil klub mladih, ki bi se rad postaral na ministrskih stolčkih, — med temi je tudi Pucelj — sklenil, da bo v parlamentu izglasoval zakon, ki naj da absolutorij ministrom, ki so že dosegli starost 65 let. Klub mladih je namreč mnenja, da bi bilo nesramno in silno razžaljivo, če bi si ne znal preskrbeti minister do te starosti primerne „starostnega zavarovanja“. Klub mladih ima ideale, ali kaj, ki jih ima pa tudi Pašič, ki hoče ostati večno mlad.

In pravijo, da bo predlog kluba mladih pogorel, ker je častitljivih mladih starčkov le preveč, premalo pa ministrskih stolčkov.

Pravijo tudi, da je član tega kluba, ki je za primerno razvrstitev, tudi dr. Žerjav, ker je mnenja, da nekateri že predolgo sede na stolčkih...

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman, Prevel I. V.)

(Dalje.)

V tistem času je zginil tudi moj zadnji dvom o popolnosti moje ljubezni k njemu (bil je k večjemu nezaveden dvom). V „klubu vedoželjnih“ je postavil Ernst svojega moža. Čudoviti večer borbe! „Klub vedoželjnih“ je bil najizbranejši na Pacifičprimorju. Bil je delo gospodične Brentwood, neke zelo bogate, stare device. Bil je za njo mož in rodbina in otrok. Člani kluba so bili najbogatejši in duševni velikani cele občine. Da bi dali klubu tudi intelektualen ton, je bilo seveda v njem tudi nekaj profesorjev.

„Vedoželjni“ niso imeli svojih prostorov. Ni bil to pravi klub. Člani so se zbrali enkrat na mesec pri tem ali onem članu v njih privatnih hišah in poslušali predavanje. Predavatelji so dobili navadno, vendar ne vselej, honorar. Ako je kak kemik v New Yorku kaj novega odkril, so mu bili vsi stroški za potovanje povrnjeni. Poleg tega je pa dobil za izgubo časa knežovsko nagrado. Ravnotako je bilo z vrnivšim se raziskovalcem severnega pola, ali najmlajšim pisateljem ali umetnikom, ki je imel uspeh. Gosti niso dopuščali, ker so „Vedoželjni“ zasledovali svojo politiko, da bi pisali časopisi o njihovih diskuzijah. Na ta način je bilo mogoče, da so celo veliki državniki lahko izražali popolnoma odkrito svoja mnenja. Takšnih slučajev je bilo več.

Pred mano leži zmečkani papir, ki mi ga je Ernst pred dvajsetimi leti pisal. V tem pismu stoji dobesedno:

„Tvoj oče je član „Vedoželjnih“, torej imaš pristop. Zato pridem v torek zvečer. Obljubljam ti izborne zabave. Ni se ti posrečilo pri tvojih razgovorih gospodo vzdrumliti. Ako prideš, bom to storil mesto tebe. Naj renčijo kakor volkovi. Ti si jih prijela pri njihovi morali. Ako se jih prime za moralo, se čutijo še bolj samoljubni in vzvišeni. To jih pretrese do korenin. Ako prideš, boš videla jamskega človeka v družabni obleki, ki bo renčal za kost. Obljubljam ti veliko kričanje mačk in globok pogled v naravo zveri.“

Povabili so me z namenom, da me raztrgajo na kose. To je delo gospodične Brentwood, ki ga pa je nespretno zakrivala, ko me je povabila.

Dala jim je že predokus te šale. Plavajo v mislih, da dobe pred se zaupljivega, uljudnega izboljševalca sveta. Gospodična Brentwood me ima za tako nežnega, kakor mačkico in za tako dobrodušnega in bedastega, kakor rodbinska krava. Ne tajim, da sem ji pomagal pri tem, da je dobila tak vtis. Najprej je nastopila zelo oprežno, dokler ni tako ugotovila mojo neškodljivost. Dobil bom lep honorar — dvestopetdeset dolarjev. — Priti pa moram v družabni obleki. To je nasilje. Nikdar v svojem življenju še nisem bil tako oblečen, in mislim, da sem prisiljen, da si izposodim tako obleko. Ali za tako priliko pri „Vedoželjnih“, bi prevzel na se še več kot to.“

Tisti večer so se zbrali „Vedoželjni“ v hiši Pertonwaithe. Za veliko spremeno sobo so se našli za ta večer prinesli še potrebni stoli. Vseh „Vedoželjnih“ je bilo nekako dvesto, ki so Ernestu poslušali. Bilo so zares gospodarji družbe. Bilo mi je veselo v mislih preceniti vsote premoženja, ki so ga prezentirali ti ljudje; in bilo je stotine in stotine milijonov. Ali ti lastniki tega

bogastva niso bili nedelavni ljudje. Bili so to ljudje delavni in so se vneto udejstvovali v industrijskem in političnem življenju.

Zavzeli smo prostore, ko je gospodična Brentwood privedla Ernsta. Vsi so se hkrati obrnili v listo stran, od koder je imel Ernst govoriti. Bil je v družabni obleki. Izgledal je s svojimi širokimi pleči in kraljevo glavno sijajno. V njegovih kretnjah je bil nezametna črta bojazljivosti. Zdi se mi, da bi ga že zaradi tega morala ljubiti. Ko sem ga zagledala, sem se zelo razveselila. Čutila sem utripe žil njegove roke v moji in dotikljaj njegovih ust. Tako velik je bil moj ponos, da sem prišla v skušnjavo, da bi vstala in celemu zboru zaklicala:

„On je moj! V svojih rokah me je držal in jaz, edina jaz sem izpolnila svojo dušo.“

Gospodična Brentwood je predstavila Ernsta Kolonelu Van Gilbert in videla sem, da bo ta predsedoval. Kolonel Van Gilbert je bil velik trustov advokat. Povrh je bil strašno bogat. Najmanjši honorar, ki ga je izvolil zahtevati, je bil stotisoč dolarjev. Bil je mojster zakonov. Ti so bili lutke, s katerimi je igral. Gnetel jih je kakor gline, obračal in trgalo kot kako kitajsko igračko. Pojava njegova in v tisto stran, v katero je hotel. Pojava njegova in v tisto stran, ali v fantaziji in znakovnosti in nadarjenosti je bil tako mlad, kot poslednji statest. Svojo prvo slavo je dobil, ko je slednji statest. Samo njegov honorar uničil moč Shardwella. Samo njegov honorar zato je bil značil petstotisoč dolarjev. Od tega časa se je dvignil kot raketa. Pogosto so ga imenovali najboljšega advokata države — trustovega advokata namreč. In resnično, njegovo ime ni smelo manjkati, ko so se imenovali trije največji advokati Združenih držav. (Dalje prih.)

Križem sveta.

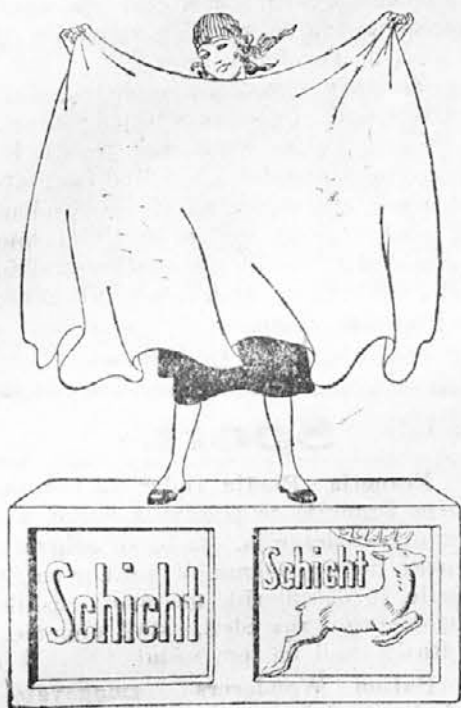
O produktivnosti pisateljev. Neverjetna produktivnost nekaterih pisateljev, ne sicer z ozirom na kakovost, temveč na množino njihovih del, nas naravnost osupne, če pomislimo o gorah papirja in morju črnila, ki so ga porabili. Na znanstvenem polju je v tem pogledu nedvomno prvi, znani matematik Leonhard Euler, kljub temu, da je bil popolnoma slep. Skupna njegova, skoraj izključno matematična dela znašajo najmanj 2000 tiskanih polkar, kar bi bilo 30 velikih knjig, leksikonskega formata. Skupna dela naravoslovca Aleksandra Humboldta so veljala svoj čas 3000 starih tolarjev. Lahko si predstavljamo kak velikanski obseg so morala imeti. Imenitni španski dramatik Lopez de Vega je spisal do l. 1631. nad 1500 dram in okrog 400 manjših iger. Poleg tega so pa še njegovi beletristični spisi obsegali 20 velikih zvezkov. Aleksander Dumas starejši je napisal približno trikrat toliko, kakor Voltaire, katerega dela obsegajo nad 100 zvezkov. Nedogotovljen katalog njegovega založnika Leoya izkazuje 300 zvezkov. Honore de Balzac je napisal 90 romanov in novel ki so napolnile 120 zvezkov. Rajmund Lullus, roj. l. 1235, je napisal baje 4000 spisov o alkimiji in filozofiji. Mourus Jokai, znameniti ogrski romanopisec je napisal do svojega 50. leta približno 200 zvezkov romanov, novel in verzov. Njegovi politični spisi bi istotako napolnili 50 zvezkov. Kako neznamen se zdi napram tem znani pustolovni in fantastični pisatelj Karl May, katerega dela bi napolnila 80 debelih zvezkov. Prava literarna posebnost je bil pa fantastični ljudski pisatelj Robert Kraft, ki se je dolga leta kot mornar potikal po svetu in se je zadnjih deset let svojega življenja lotil pisanja romanov. Nekdo, ki je natančno poznal njegove spise, jih je cenil na okroglo 50.000 strani. Kraft je pisal dnevno od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer neprenehoma in sicer kakor je sam trdil, pod vplivom meke posebne zamaknenosti. Dal je napraviti posebno papirnate role, ki jih je napeljal skozi pisalni stroj, na katerega je neprenehoma tipkal, brez posebnega pomisleka. Zato je pa tudi večina njegovih povesti precej površna, vendar se jim ne more odrekati originalnosti in napetosti. Če bi se njegova dela zbrala, bi napolnila najmanj 120 zvezkov. Potemtakem je znašala njegova letna produkcija 12 zvezkov ali vsak mesec 1 knjiga.

Zdravniki v sovjetski Rusiji. V Rusiji je 33.000 zdravnikov, od katerih jih je 90 odstot. v drž. službi. Zdravniška pomoč se splošno nudi prebivalstvu na državne stroške. Posebno skrb posvečajo širjenju zdravstvene izobrazbe med prebivalstvom. Imajo tudi Zavod za socialno higijeno, ki ima organiziranih nad 40 domov za zdravstveno izobrazbo.

Amerikanci jedo čimdalje manj belega kruha. Kakor je razvidno iz nekega poročila poljedelskega departementa, jedo Amerikanci čimdalje manj kruha. Na vsakega posameznika je lanske leto prišlo 24 odst. manj moke kakor pa leta 1879. Konsumpcija kruha se stalno niža. Poročilo navaja sledeče vzroke, ki vplivajo na konsumpcijo moke: med vojno so upeljali razna nadomestila za pšenično moko, ki so se deloma udomačila; kruha čimdalje manj spečejo doma; na ameriški jedilni list je prišlo precej novih jedi, ki so deloma izpodrinile pšenično.

Beračev in pijancev ni videti na Danskem. Prvih za to ne, ker je izvrstno izpeljano starostno zavarovanje. Ubožci pridejo v letih, ko postanejo delanezmožni v takimenovano »mesto starcev«, kjer ostanejo dobro preskrbljeni do svoje smrti. Drugih pa ni videti iz razloga, ker Danci, tudi če pijejo, jenjajo piti preje, nego bi se popolnoma opili. Na alkoholne pijače imajo naložen zelo visok davek in uvozno carino. Vino pa v deželi ne raste.

Nagla sodba. Štirje Amerikanci so v štirinajstih urah trikrat menjali svoj poklic. Najprej so bili mornarji, nato banditje in še istega dne so bili kaznjenci. Po poklicu vsi mornarji, so skušali z orožjem v roki oropati neki



**Namakaj z „Žensko hvalo“!
Izpiraj z „Jelenjim milom“!**

Potem bo perilo,
brez najmanjše poškodbe,
brez truda,
ob največji varčnosti,
v najkrajšem času,
res popolnoma čisto!

SCHICHT

milwaški posojilni zavod. Obsojeni so bili par ur po nameravanem ropu pa tri do dvajset let ječe ter so bili še istega dne preoblečeni v kaznjeniško obleko.

Različni narodi, različna hrana. Našli so, da hrana pri različnih narodih sestoji iz različnih sestavin. Največja razlika obstoja v uporabi maščobe. Japonci porabi dnevno samo 29 gramov maščob, največ jih porabi Severoamerikanci in sicer 127 g, v Nemčiji porabijo približno 60 g na osebo in so torej približno na sredi. Poraba beljakovin je približno povsod enaka: najmanj v Rusiji, kjer pride na osebo dnevno 79 g, največ v Angliji, kjer pride 90 g. Tudi ogljikovodikov vsebuje hrana vseh narodov približno enako in je torej razlika majhna, najmanj jih porabijo v Angliji 403 g, največ na Japonskem in Francoskem 485 g na osebo. Skupna hrana da Japoncu 2553 kalorij, Severoamerikancu 3308 kal., v Nemčiji pa 2770 kalorij.

Število zdravnikov v Jugoslaviji. L. 1921. je bilo v celi državi 1634 zdravnikov. Razmeroma največ jih je v Sloveniji, kjer jih je 264 in pride torej en zdravnik na 3924 prebivalcev, najmanj jih je v Črni gori, kjer jih je 12 in pride eden na 33.333 prebivalcev. Za presojno naj navedemo še število zdravnikov v drugih državah. V Angliji pride 1 zdravnik na 1087 prebivalcev. V Srednji Evropi 1 zdravnik na 2000, v Nemčiji je vseh zdravnikov 41.000, to je eden na ca. 1500 prebivalcev. V Švici je 3008 zdravnikov (zdravnic je med temi 98), to je eden na 1290 prebivalcev. Več kot si mislimo, ima zdravnikov Japonska in sicer 43.028, torej eden na 1359. Od teh jih je največ v Tokiju, kjer pride en zdravnik na 794 prebivalcev.



Kultura.

Drama.

Sreda, 28.: »Pygmalion«. D.
Četrtek, 29.: »Deseti brat«. B.
Petek, 30.: Zaprti.
Sobota, 1.: »Borba«. Izv.
Nedelja, 2.: »Pegica mojega srca«. Izv.
Ponedeljek, 3.: »Idiot«. A.

Dnevne novice.

Demokratom gre vsak dan slabše. Vlade se sestavljajo brez Pribičevića in njegovih prijateljev, niti na posvetovanju jih ne pritegnejo, kaj šele, da bi se krščansko pomenili z njimi, vsaj tako pomenili, kot žele demokrati. Zgubili so učitelje, ki so se jim pošteno uprli, ker so se končno naveličali blagodušne demokratske besedne hrane in pogledali okrog sebe... Celo Orjunaši, elitna armada Pribičevićevih volilcev, so se skisali in so se začeli cepiti ter zbirati si primernejše zaščitnike in prijatelje. In to v Ljubljani, v Mariboru in povsod, povsod so demokratske linije razbite. Demokrati se trudijo na vse načine, da bi zbežane ovce pritrirali v svoj hlev, pa se jim ne posreči. Kakor so žalostno začeli, tako bodo žalostno končali.

Na zagrebški radičevski konferenci so bili nekateri delegati odveč in so morali lepo skromno čakati na Radičeve migljaje in mamežikljaje, dočim so se kmetje iz volilnega okrožja dr. Nikića zaklinjali proti svojemu odpadniku in poslušali katastrofalno izjavo očeta nekega Radičevskega odpadnika, v kateri je proklel svojega sina in ga razdedinil. Radič se je seveda dobrodušno smehljajal, ker si je mislil, da bi mastno posestvo razjarjenega očeta moglo priti v posest radičevskih dobredelnih institucij. Radičovo zadržanje baje ni bilo nič kaj povšeči nekaterim delegatom, zmagal je pa le Radič, ki ve kako in kaj je treba.

Zgodilo se je in zgodba je resnična in je za kulturne sedanje prilike zelo značilna. Na ena strani odkriva in odraža tipično slovansko ljubezen do živali, na drugi strani pa kulturno propadanje naših takozvanih boljših krogov, ki v ljubezni do živali, zlasti do psov prihajajo že v perversnost in da dame in damice in razne zastarele device ne zaostajajo, je povsem umljivo. Zgodilo se je torej in sicer se je zgodilo, da je neki gosposki družini v Mariboru poginil pes. Sledila je obča žalost in skrbno ter napeto pripravljane mrtvaškega odra za pseta. Oder so torej postavili, ga okipčali in obsuli s cvetjem, med cvetje pa položili pseta in plakali, plakali in s pogrebnimi svečanostmi ga tudi pokopali in sicer na vrtu, da bo gospoda laže obiskovala grob. Praviijo, da imajo svoj »pasji britof« Parižani; zgodaj smo torej napredovali, dobili smo ga torej tudi v Sloveniji. Radovedni pa smo, kako bi gospoda pokopala na primer svojo dekle, »svojega hlapca«?

Posetnikom prirediteljev delavskega pevskega in tamburaškega društva »Prolet« v Sarajevu in sicer v dneh 19. do 26. maja 1926, naznanja centralni sekretariat radniških komor sledeče: Gosp. minister snobcačaja je v svojem odloku št. 8338 od 24. marca odobril prošnjo za polovično vožnjo vsem udeležnikom proslave, katero priredi glavni delavski savez in delavsko pevsko in tamburaško društvo »Prolet« v Sarajevu v dneh od 19.—26. maja t. l. Vsak posetnik proslave naj na svojem koldvoru kupi celo karto in ima z isto brezplačen povratek, če se izkaže s potrditeljem proslave uprave, da je v resnici proslavi prisostvoval. Karta je pa veljavna tri dni pred proslavo in tri dni po proslavi.

Zjedinenje železničarskih strokovnih organizacij na Norveškem. Odbor, sestavljen iz zastopnikov »Spl. železničarske organizacije«, »Društva strojevodij« in »Društva železniških uradnikov«, ki je imel nalogo, najti način, kako bi se združilo vse tri organizacije, je 26. februarja končal svoje delo. Rezultat dela je dvojno poročilo in sicer poročilo večine, za katerega so glasovali trije zastopniki Splošne, dva zastopnika strojevodij in en zastopnik uradnikov, kateri predvideva takojšnjo združenje vseh treh organizacij v enotno, medtem ko predvideva poročilo manjšine, za katerega sta glasovala dva uradnika in en strojevodja, federacijo vseh treh obstoječih društev, ki naj bi še nadalje obdržala svojo organizatorično samostojnost. Oba poročila se razdele med članstvo, ki bo tozadevno odločalo.

Kongres socijalističnih pevskih društev v Zagrebu. V nedeljo, dne 18. aprila se je vršil v Zagrebu prvi kongres

delavskih pevskih društev, ki je bil izredno dobro obiskan. Na kongres so prihili sodrugi iz vseh krajev in delov naše države. Na predvečer se je vršil izvrstno uspeli koncert na čast došlih delegatov. Kongres je otvoril predsednik pripravljalnega odbora s. Močnik iz Maribora, nakar so se prečitale iz vseh krajev došle brzojavke, pozdravljajoče idejo združenja delavskega socijalističnega petja. Preden se je prešlo na dnevni red so zapeli skupno vsi pevski delegati v slovenskem, hrvaškem in nemškem jeziku. Predsednik verifikacijskega odbora ugotavlja, da je došlo 47 delegatov od katerih ima 29 glasovalno pravico, ostali so pa kot gostje. Sklenilo se je, da se imenuje zveza pevskih društev: Savez delavskih društev Jugoslavije. Sedež Saveza je v Mariboru. Pravila so bila po daljši debati in s spreminjevalnimi predlogi soglasno sprejeta. Odbor sestoji iz 5 članov ožjega in 7 članov širšega odbora. Širši odbor se je razdelil na sledeči način: za Slovenijo, 1, Hrvatsko 2, Srbijo 2, Vojvodino 1, Bosno 1. Za predsednika je bil izvoljen s. Selinšek, za tajnika s. Eržen iz Maribora. Vsa društva, ki hočejo biti člani Saveza naj do 1. junija javijo, koliko članov imajo ter tudi natamni naslov. Sodrugi iz južnih krajev naglašajo potrebo po združitvi na kulturnem polju, ter poročajo, da vlada v Srbiji in Makedoniji taka reakcija, da se ne sme niti kulturnih društev ustanavljati. Kakor hitro ima društvo večje število članov, se takoj oblastno razpusti in se jim zapleni vse, kar so si s trudom skupaj spravili. Kongres vzame poročila razburjeno na znanje ter navdušeno pozdravlja hrabre bojevnike in njih kulturno delo. Izvoljeni odbor je zagotovil, da jim bo šel v vseh ozirih na roko in storil vse, da se razvoj in napredek delavskega kulturnega delovanja zajamči.

Prejeli smo in priobčujemo. »Čemu so zatvornice v Rožni dolini in na Glincah v nočnih urah zaprte?« Pod tem naslovom je prineslo »Jutro« št. 94 neosnovan napad na prizadeta progovna čuvaja, kar pa nikakor ne odgovarja resnici. Ker je s tem dopisnik namenoma ali nenamenoma naprtil nama disciplinarno preiskavo, ga pozivljamo tem potom, naj se javi pri nama, da ga poučiva o pravilniku o izvrševanju čuvajniške službe, če pa tega ne stori in nama ne popravi krivice, ga smatramo podlim denuncijantom! — Josip Turšič in Vrbee Josip, začasna progovna čuvaja.

V Novi Lipi so najbrž cigani izpeljali iz hleva posestnika Petra Flajnika dva konja. Ze delj časa so se potepali v okolici cigani in koder so le mogli, so kaj zmaknili.

Pravočasno je še opazil državni uradnik P., da mu nekdo sega v žep in mu hoče izmakniti listnico. Žepar je hotel pobegniti, pa ni bilo druge prilike, skriti se je hotel v vestibulu pošte. Policija ga je takoj iztaknila. Je še mlad pretkanec iz Novega Sada, Stojan Mešič, ki se je najbrž s tem poslom že delj časa preživljal.

Iz Bosne se je vračal na dopust Ivan Zirovnik iz Zetal. Ker je hotel skrajšati dolgo pot do doma, je med vožnjo pri cesti Ptuj-Št. Vid skočil z vlaka, pri tem se pa težko ponesečil. Nezavestnega so prepeljali v ptujško bolnišnico.

Nesreča v Soštanju. V Woschnagovi tovarni v Soštanju je eksplodiral kotel za kuhanje ekstraktov. Eksplozija je raztrgala streho. Nevarno opečena sta bila pa dva delavca.

Metliko so obiskali tatovi in odnesli v eni noči krojaču Nemanicu za 400 dinarjev manufakturnega blaga, Katarični Pust 320 Din in trgovec Alojziju Ambrožiču iz skladišča raznega blaga v vrednosti čez 5000 Din.

V Novem Sadu so aretirali 25 Orjunašev, ker so hoteli razbiti neko madžarsko prirediteljev diletantov.

Avtomobilist povozil kolesarja, gostilničarja Alojzija Senico iz Studencev pri Mariboru. V sredini Maribora ga je podrli neki avtomobil in pri padcu si je gostilničar zlomil nogo. Avtomobilu je pa strl tudi kolo. Sploh se opaža, da so avtomobilisti v Mariboru silno neprevidni, da celo brezobzirni.

Milan Vičič:

Športniki — »buržuji«.

Pod gornjim naslovom prinaša »Slovenski šport« v 8. številki, uvodni članek, v katerem kritizira poročilo »Delavske Politike« glede incidentov pri zadnjih nogometnih tekmah.

Ne poznam pisca dotičnega članka, hočem in moram pa konstatirati, da so nazori, ki jih skuša spravljati v svet, sila zaplankani. Čujite sodrugi:

Gospodom, tistim od »Slovenskega športa« namreč, se je že lasje, grozno neverjetno se jim zdi, itd., da je (baje šele) »Delavska Politika« našla v športu — kjer so po priznanju pisca samega ukoreninjeni osebni interesi, fanatizem in zahrbtnosti — še eno polje, na katerem bi se mogli opredeljevati športniki na neštete nove skupine. Pravi, da je bil ta pojav dosedaj pri nas neznan in poziva, naj se smatrajo glasovi o buržuaziji v športu za delo posameznikov, ki se ne zavedajo odgovornosti in posledice tega početja.

Predvsem tole: Mi proletarci poznamo v življenju samo dve strani: na eni stoje izkoriščevalci in njih hlapei, na drugi izkoriščani in ponižani. Na eni strani tisti, ki spravljajo žetev, na drugi oni, ki so sejali in orali v potu svojega obraza.

Gospodje! Mi okrog »Svobode« vemo kam spadamo. Dolžnost nas, kot proletarcev, pa je, da tega svojega prepričanja ne uveljavljamo samo v političnem, ampak tudi v gospodarskem, kulturnem, športnem in vsakem drugem življenju. Nam mar hočete vi to braniti?

Mi se dobro zavedamo, da nam pri tem uveljavljanju ne bodo cvetele rože; preveč ste še usuznjeni, predolgo tepeni, da bi nas razumeli. Treba je časa za to!

Kar pa smemo danes zahtevati, je: malo več resnosti, gospodje! Vendar

ne boste mislili, da se zbiramo v športnem odseku »Svobode« vam v »špas«? Kaj?

Ne, ne, gospodje!

Preveč nas loči od športnikov buržuazija; od vas pa še prav posebno!

Mi, po vašem pojmovanju slabi in majhni, smo združeni, na trdnem idejnem temelju. Razredni borec smo! Z buržuazijo ne poznamo skupnosti nikjer! Prav posebno pa ne tam, kjer izrablja ona pod krinko skupnega športa proletarijat v svoje namene. Zakaž skrivate obličje?

Mi vidimo v športu sredstvo, da si ohranimo zdravo telo, vemo pa, da je to enostransko delo, če ostane duša bolna. Vam je ideal športnika samo silen stroj in nič več. Poglejte vaše prireditve: one odgovarjajo vaši miselnosti in izzvenevajo v nasilne boje posameznikov na življenje in smrt. Nikjer čista skupnosti pa tudi nič prave samozavesti. Petelinji boj je vaš šport in vaš cilj pri tem, da eden od obeh obleži. Seveda barvate vi to resnico drugače.

Buržuazija stremi za rekordi, ki ne prinašajo le enostranske telesne vzgoje, ampak tudi kvarno uplivaajo na zdravje. Vaša športna vzgoja buržuazije je usmerjena na militaristično stran. Po socijalističnih načelih ne moremo ne tu ne tam z vami.

Buržuazije ni sram, govoriti o vzgojnem momentu športa tisti trenutek, ko kupuje športnika za denar. Buržuazija laže, ona kvari značaje in njena ustvaritev je fanatičen, surov, zahrbtn in sebičen »športnik«, nad kakršnim bridko tarna pisec članka sam.

Le odprite oči, pa pogledajte sadove vaše vzgoje: če prideš na igrišče, misliš, da si zašel v amfiteater. Publika tuli, »športniki« se klofutajo med seboj, funkcionarji zbirajo okoli sebe s koli oborožene tolpe, sodnike pretepajo itd.

Gospoda, to ni šport, kot ga razumemo mi. Ne glede na to, da sloni vsa-

ka smer na različnem svetovnem nazoru, so menda že goruji razlogi dovolj tehtni, da korakamo ločeno.

Za naše opredeljenje niste mogli najti povoda. Povedali smo vam ga mi. Le za eno prijaznost bi vas prosili: Bi nam mogli razodeti ob priliki tisti silni vzrok, radi katerega ste se vi oddaljili od skupine Primorja? (Mi smo namreč čuli, da jih do smrti sovražite zato, ker ste vi ljubljanski purgarji, oni pa menda ne).

Radovedni smo in čakamo!

Šport.

Francija : Rusija. Delavska nogom. unija Francije se pogaja z rusko nogometno federacijo, da bi se odigrala reprez. nogom. tekma. V kolikor se je moglo iz dosedanjih nastopov ruskih nogometašev razvideti, stoji nogomet v Rusiji tudi na lepi višini.

Balton Wanderers — zmagovalce pokala. Svoječasno smo že v naši rubriki pisali, da vlada na Angleškem za pokalne nogom. tekme ogromen interes. Tako poročajo, da je eni zadnjih tekem prisostvovalo nad 100.000 oseb.

Pri finalni pokalni tekmi je zmagal Bolton Wanderers nad Manchester City z 1:0.

Tržič.

Tukajšnja obrtno-nadaljevalna šola zaključila tekoče šolsko leto v nedeljo, dne 2. maja. Ta dan priredi šola svojo običajno razstavo v telovadnici meščanske šole, kjer ima šola svoje prostore. Razstavljeni bodo ne samo risbe, temveč tudi vsi drugi pismeni izdelki, ki so jih vajenci izvršili tekom leta. V tekočem šolskem letu je bila šola urejena po strokovnem principu tako, da je čevljarje, jermenarje, sedlarje poučeval v strokovnem risanju čevljarski mojster g. Mehle, šivilje in krojače

učiteljica ženskih ročnih del na meščanski šoli gđe. Vončinova, mizarje in kovinarje pa strokovni učitelj risanja g. Kerne. Sedaj bo šola polagala račune, občinstvu pa pristojna odgovornosti polna naloga ocenjevalca. Ob devetih dopoldne se razstava otvori z nagovorom predsednika šolskega odbora, učenci zapojejo par pesmic, dobe letna izpričevala, na kar razdele zadruga nekaj nagrad med najmarljivejše vajence. Ob šestih se razstava zapre. V poudeljek in terek pa napravita prvi in drugi razred poučni izlet na Golico, kjer prenočita, nazajgrede pa si ogledata industrijske naprave na Jesenicah, Javorniku in Žirovnici. Vajence spremlja učiteljski zbor in več gg. mojstrov in pomočnikov, ker praznuje na dan sv. Florijana Tržič svoj krajevni praznik in vse delo počiva. Tako bo šola naj-dostojneje končala. Tržiško in okoliško občinstvo pa prosimo, naj z obilnim posetom izkaže vajencem svojo naklonjenost. Razstava je vstopnine prosta.

Mežica.

Majski odbor, sestavljen iz socijalističnih skupin je sklenil, da se predlavi 1. maj na sledeči način: Na predvečer koncert pred konzumom. 1. maja ob 5. uri zjutraj budnica, ob 7. uri zbirališče pred konzumom, nato odhod na Poleno. Tam je sprejem sodrugov iz Črne, za tem skupen odhod v Mežico, kjer se vrši obhod po vasi, po obhodu shod, po shodu kosilo. Popoldan ob 2. uri priredi dram. odsek »Svobode« ljudsko igro »Rokovnjači«. Po igri prosta zabava in ples. Apeliramo na vse sodruga, kateri se proslave ideleže, naj se kolikor mogoče ta dan izogibljajo alkoholu, našemu največjemu sovražniku, da se bo 1. maj praznoval lepo in dostojno. **Majski odbor.**

Inserirajte v Del. Politiko!

Razpis.

Občekoristna stavbna in kreditna zadruga »Stan in Dom« registrovana zadruga z neomejeno zavezo razpisuje ofertno licitacijo za gradnjo

7 hišic na koloniji »Stan in Dom« ob Tržaški cesti in sicer

- 1 hišica tipa I
- 2 hišici tipa II
- 4 hišice tipa III

Pogoji in vsi ofertni pripomočki se dobijo v pisarni gradbenega vodstva, Gradišče številka 13. — Zapečatenе oferte je predložiti najpozneje do 5. maja 1926, do šestih popoldne z navedbo: »Oferta mali tip«.

Ljubljana, dne 27. aprila 1926.

Načelstvo.

201

SPLOŠNO KONZUMNO DRUŠTVO „POSAVJE“

V ZAGORJU OB SAVI.

Ima svoje prodajalne v Zagorju, Loka pri Zagorju in Velenje. Blago prodaja vse vrste specerijskega in manufakturom po najnižjih dnevni cenah. — — — Član lahko postane vsak.

Pristopnina Din 2.50 — — Delež Din 50.—

194

RAVNATELISTVO.

Berite!

Charles Dickens: Božična pesem v prozi.
Lovro Kuhar: Povesti.
Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.
M. Beer: Karl Marks, monografija.
Zadružni koledar za leto 1926.
„Pod Lipo“, družinski mesečnik.

7

Nareča se.

Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Zadružni trgovski dom**„PRODUKCIJE“**

na Tržaški cesti v Ljubljani

Oglejte si zaloge manufakturnega blaga, konfekcije, izdelkov zadruga »Delta«, klobukov, porcelana, email-posode, čevljev, specerijske predmete, pohištvo, pletene izdelke itd.

195

Cene zmerne! — Nikdo ni prisiljen kupiti!

Konzumno društvo za Slovenijo

registrovana zadruga z omejj. zav. v Ljubljani

sprejema

hranilne vloge

in jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri.

Pojasnila daje ravnateljstvo, Ljubljana VII, Zadružni Dom.